

Chapter 5:1-:6:12

3. רלב"ג שמואל א פרק ה פסוק ו

(ו) וזאת המכה היתה שהוכו בטחורים והוא חולי מצער מאד ויוצא מהם דם רב כל שכן אלו שבאו להם מאת הש"י להכאיבם מאד ולזה הוכרחו להוציא ארון האלהים מאשדוד ושלחוהו בגת וידמה שאלה המופתים עשה הש"י באמצעות שמואל שהיה נביא או נעשה זה בזולת נביא להשגחתו על ישראל שלא יאבד ארון האלהים מהם:

Breishit Rabbah 38

AND HARAN DIED IN THE PRESENCE OF HIS FATHER TERAH (XI, 28). R. Hiyya said: Terah was a manufacturer of idols. He once went away somewhere and left Abraham to sell them in his place. A man came and wished to buy one. 'How old are you?' Abraham asked him. 'Fifty years,' was the reply. 'Woe to such a man!' he exclaimed, 'you are fifty years old and would worship a day-old object!' At this he became ashamed and departed. On another occasion a woman came with a plateful of flour and requested him, 'Take this and offer it to them.' So he took a stick, broke them, and put the stick in the hand of the largest. When his father returned he demanded, 'What have you done to them?' 'I cannot conceal it from you,' he rejoined. 'A woman came with a plateful of fine meal and requested me to offer it to them. One claimed, "I must eat first," while another claimed, "I must eat first." Thereupon the largest arose, took the stick, and broke them.' 'Why do you make sport of me,' he cried out; 'have they then any knowledge!' 'Should not your ears listen to what your mouth is saying,' he retorted. Thereupon he seized him and delivered him to Nimrod. 'Let us worship the fire!' he [Nimrod] proposed. 'Let us rather worship water, which extinguishes the fire,' replied he. 'Then let us worship water!' 'Let us rather worship the clouds which bear the water.' 'Then let us worship the clouds!' 'Let us rather worship the winds which disperse the clouds.' 'Then let us worship the wind!' 'Let us rather worship human beings, who withstand the wind.' 'You are just bandying words,' he exclaimed; 'we will worship nought but the fire. Behold, I will cast you into it, and let your God whom you adore come and save you from it.' Now Haran was standing there undecided. If Abram is victorious, [thought he], I will say that I am of Abram's belief, while if Nimrod is victorious I will say that I am on Nimrod's side. When Abram descended into the fiery furnace and was saved, he [Nimrod] asked him, 'Of whose belief are you?' 'Of Abram's,' he replied. Thereupon he seized and cast him into the fire; his inwards were scorched and he died in his father's presence. Hence it is written, AND HARAN DIED IN THE PRESENCE OF ('AL PENE) HIS FATHER TERAH"

וכן בכל דבר נביא המנוסה והמוחזק בנביא אמת באותות ובמופתים כדין התורה, לא תנסו את דבריו בכל גמול ובכל עונש שיאמר לכם, ולא תסתפקו ביכולתו יתעלה, אבל האמינו בתורתו ותאמינו בנביאיו והצליחו. והנה הבטיח כי סוף הכבוד לבוא בירושת הארץ ונצוח האויבים, כי היא הטובה הגדולה, והצריכה לאותו הדור. ואחרי כן אמר, כי גם לדורות הבאים אין צורך לנסיון בעשיית המצות, אלא שישאלו מאבותיהם וזקניהם ויגידו להם אמתת התורה והמצות, כאשר יפרש (פסוק כ) כי ישאלך בנדך וגמר הפרשה:

1. רש"י שמואל א פרק ה פסוק ו

בטחורים - חלחולת כרכשא מכת הנקב עכברים נכנסין בנקביהם ושומטין בני מעיהם ויוצאין:

2. רד"ק שמואל א פרק ה פסוק ו

(ו) בעפולים - כתיב וקרי בטחורים והכתיב הוא שם כנוי לתחתוניות כי עפולי לשון גבוהות כמו עפל ובחן והכנוי בהפך והקרי הוא שם החולי:

4. בראשית רבה (ויילנא) פרשה לח ד"ה יג וימת הרן

יג וימת הרן על פני תרח אביו, רבי חייא בר בריה דרב אדא דיפו תרח עובד צלמים היה, חד זמן נפיק לאתר, הושיב לאברהם מוכר תחתיו, הוה אתי בר אינש בעי דיזבן והוה א"ל בר כמה שניך את, והוה א"ל בר חמשין או שיתין, והוה א"ל ווי ליה להוה גברא דהוה בר שיתין, ובעי למסגד לבר יומי, והוה מתבייש והולך לו, חד זמן אתא חד איתתא טעינה בידה חדא פינג דסולת, אמרה ליה הא לך קרב קודמיהון, קם נסיב בוקלסא בידיה, ותבריהון לכולהון פסיליא, ויהב בוקלסא בידא דרבה דהוה ביניהון, כיון דאתא אבוה א"ל מאן עביד להון כדון, א"ל מה נכפר מינך אתת חדא איתתא טעינה לה חדא פינג דסולת, ואמרת לי הא לך קריב קודמיהון, קריבת לקדמיהון הוה דין אמר אנה איכול קדמאי, ודין אמר אנה איכול קדמאי, קם הדין רבה דהוה ביניהון נסב בוקלסא ותברינון, א"ל מה אתה מפלה בי, וידעין אנון, א"ל ולא ישמעו אזניך מה שפיך אומר, נסביה ומסריה לנמרוד, א"ל נסגוד לנורא, א"ל אברהם ונסגוד למיא דמטפין נורא, א"ל נמרוד נסגוד למיא, א"ל אם כן נסגוד לעננא דטעין מיא, א"ל נסגוד לעננא א"ל אם כן נסגוד לרוחא דמבדר עננא, א"ל נסגוד לרוחא א"ל ונסגוד לבר אינשא דסביל רוחא, א"ל מילין את משתעי אני איני משתחוה אלא לאור, הרי אני משליכך בתוכו, ויבא אלוה שאתה משתחוה לו ויציילך הימנו, הוה תמן הרן קאים פלוג, אמר מה נפשך אם נצח אברהם אנה אמר מן דאברהם אנה ואם נצח נמרוד אנה אמר דנמרוד אנה, כיון שירד אברהם לכבשן האש וניצול, אמרין ליה דמאן את, אמר להון מן אברהם אנה, נטלוהו והשליכוהו לאור ונחמרו בני מעיו, ויצא ומת על פני תרח אביו, הה"ד (שם /בראשית/ יא) וימת הרן על פני תרח וגו'.

5. רמב"ן דברים פרק ו פסוק טז

(טז) לא תנסו את ה' אלהיכם - פירוש כאשר נסיתם במסה. שלא תאמרו, אם יש ה' בקרבנו לעשות לנו נסים, או שנצליח בהיותנו עובדים לפניו ונשבע לחם ונהיה טובים, נשמור תורתו, כי הכוונה שם כך היתה, שאם יראו שהשם יתן להם מים בנס מאתו ילכו אחריהו במדבר, ואם לא יעזבוהו. ונחשב להם לעון גדול, כי אחרי שנתאמת אצלם באותות ובמופתים כי משה נביא השם ודבר ה' בפייהו אמת, אין ראוי לעשות עוד שום דבר לנסיון, והעושה כן איננו מנסה הנביא רק השם יתברך הוא מנסה לדעת היד ה' תקצר. ולכך אסר לדורות לנסות התורה או הנביאים, כי אין ראוי לעבוד השם על דרך הסתפק או שאלת מופת ונסיון, כי אין רצון השם לעשות נסים לכל אדם ובכל עת, ואין ראוי לעבדו על מנת לקבל פרס, אלא אולי ימצא בעבודתו ולכתו בדרכי התורה צער ואסון וראוי שיקבל הכל במשפט צדק, ולא כאשר אמרו אוילי עמנו (מלאכי ג יד) וכי הלכנו קדורנית מפני ה':

ולכך אמר הכתוב בכאן, שמור תשמרו מצותיו ועדותיו, שהם הנסים שעשה לכם מכבר להיות לכם לעדות כגון הפסח והמצה והסוכה, ותשמרו חקיו אע"פ שלא תדעו טעמם, כי באמת ייטב לכם בסוף, אין צורך לנסיון בתורה ובמצות אחרי שכבר נתאמת אצלכם שהוא מאתו יתברך.

ושנייה ושלישית, ואם אינו חוזר בו, הוא נועל את לבו מן התשובה כדי לפרוע ממנו מה שחטא. ואף פרעה הרשע, כיון ששיגר הקב"ה ה' פעמים ולא השגיח על דבריו, אמר ליה הקב"ה: אתה הקשית את ערפך והכבדת את לבך - הריני מוסיף טומאה על טומאתך, הוי: כי אני הכבדתי [את לבו].

Sifrei Bamidbar 115

With a mighty hand - this is the pestilence, as it is written: 'Behold the hand of G-d is directed against your cattle which are in the field, the horses, the donkeys, the camels, the cattle and the flock, a very severe pestilence (Ex. 9:3).

And outstretched arm - this is the sword, as it is written: "... His sword drawn in his hand, stretched out over Jerusalem."

6. ספרי במדבר קט"ו

בַּיַד חֲזָקָה זו הַדְּבָר, כְּמָה שֶׁנֶּאֱמַר: הִנֵּה יַד ה' הוֹיָה בְּמִקְנֶךָ אֲשֶׁר בַּשָּׂדֶה, בַּסּוּסִים, בַּחֲמָרִים, בַּגְּמָלִים, בַּבָּקָר וּבַצֹּאן, דָּבָר כְּבֹד מְאֹד. (שמות ט)

וּבַזְרֹעַ נְטוּיָה - זו הַחֶרֶב, כְּמָה שֶׁנֶּאֱמַר: וְחָרְבוּ שְׁלוֹפָה בַּיָּדוֹ, נְטוּיָה עַל יְרוּשָׁלַיִם. (דהי"א כא)

7. שמות רבה (שנאן) פרשה יג

כי [אני] הכבדתי את לבו (שמות/י). אמר ר' יוחנן: מכאן פתחון פה למינים לומר, לא היה ממנו שיעשה תשובה, שנאמר: כי אני הכבדתי את לבו.

אמר ליה רשב"ל: יסתם פיהם של מינים! אלא: אם ללצים הוא יליץ (משלי ג). הוא מתרה בו באדם פעם ראשונה

8. רש"י שמות פרק ז פסוק ג

(ג) ואני אקשה - מאחר שהרשיע והתריס כנגדי, וגלוי לפני שאין נחת רוח באומות עובדי עבודה זרה לתת לב שלם לשוב, טוב לי שיתקשה לבו למען הרבות בו אותותי ותכירו אתם את גבורותי. וכן מדתו של הקב"ה מביא פורענות על האומות עובדי עבודה זרה כדי שישמעו ישראל וייראו, שנאמר (צפניה ג ו) הכרתי גוים נשמו פנותם וגוי, (שם ז) אמרתי אך תיראי אותי תקחי מוסר, ואף על פי כן בחמש מכות הראשונות לא נאמר ויחזק ה' את לב פרעה, אלא ויחזק לב פרעה:

דמיון ליציאת מצרים:	
<p>(ו:ו) וְלָמָּה תִּכְבְּדוּ אֶת לְבַבְכֶם כְּאֲשֶׁר כְּבָדוּ מִצְרַיִם וּפְרָעָה אֶת לִבָּם הַלּוֹא כְּאֲשֶׁר הִתְעַלַּל בָּהֶם וַיִּשְׁלַחֵם וַיִּלְכְּוּ:</p> <p>(ד:ח) אוי לנו מי יצילנו מיד האלהים האדירים האלה הם האלהים המביאים את מצרים בכל מכה במדבר:</p> <p>(ו) ותכבד יד ה' אל האשדודים...</p> <p>(ז) לא ישב ארון אֶל־להי ישראל עמנו כי קשתה ידו עלינו ועל דגון אלהינו:</p> <p>(ט) ויהי אחרי הסבו אתו ותהי יד ה' בעיר מהומה גדולה מאד ונדף את אנשי העיר מקטן ועד גדול...</p> <p>(יא) כי היתה מהומת מות בכל העיר כבדה מאד יד האֶל־להים שם:</p> <p>(ו:ה) ונתתם לא־להי ישראל כבוד אולי יקל את ידו מעליכם ומעל אלהיכם ומעל ארצכם:</p> <p>(ט) ואם לא ינדענו כי לא ידו נגעה בנו מקרה הוא היה לנו:</p>	<ul style="list-style-type: none"> • יובבל אלהי מצרים • אעשה שפטים" • "את אשר התעללתי במצרים" שמי יב. <p>יד ה' - "ביד חזקה ובזרוע נטויה"</p>
<ul style="list-style-type: none"> • טחרים (ה:ז) • עכברים (ו:ד) - ביחס למספר הכפרים - ו:ז-יח) • מהומת מות (ה:יא-יב) <p>שמואל א פרק ה</p> <p>(יא) וַיִּשְׁלַחוּ וַיֹּאסְפוּ אֶת כָּל סַרְנֵי פְלִשְׁתִּים וַיֹּאמְרוּ שְׁלַחוּ אֶת אַרְוֹן אֶל־הַיְיָ וַיִּשְׁרָאֵל וַיִּשָׁב לְמִקְמוֹ וְלֹא יָמִית אֹתוֹ וְאֶת עַמִּי כִּי הִיְתָה מְהוּמַת מוֹת בְּכָל הָעִיר כְּבֹדָה מְאֹד יַד הָאֱלֹהִים שָׁם:</p>	<p>מכת דבר = יד ה'</p>

סידרה ראשונה (דס-דבר)	סידרה שניה (שחין-חשך / ים)
<p>לחתום דינו של פרעה</p> <p>המטה</p> <p>ז: יג - וַיִּחַזַק לֵב פְּרָעָה ... כְּאֲשֶׁר דָּבָר ה'</p> <p>דס</p> <p>ז: כב - וַיִּחַזַק לֵב פְּרָעָה ... כְּאֲשֶׁר דָּבָר ה'</p> <p>צפרדע</p> <p>ח: יא - וְהִכְבַּד אֶת לְבוֹ ... כְּאֲשֶׁר דָּבָר ה'</p> <p>כנים</p> <p>ח: טו - וַיִּחַזַק לֵב פְּרָעָה ... כְּאֲשֶׁר דָּבָר ה'</p> <p>ערב</p> <p>ח: כח - וַיִּכְבַּד פְּרָעָה אֶת לְבוֹ</p> <p>דבר</p> <p>ט: ז - וַיִּכְבַּד לֵב פְּרָעָה</p>	<p>בַּעֲבוּר זֹאת הַעֲמֻדָתִיךָ בַּעֲבוּר הַרְאֵתְךָ אֶת כְּחֵי וְלִמְעַן סִפְרֵ שְׁמֵי בְּכָל הָאָרֶץ</p> <p>שחין</p> <p>ט: יב - וַיִּחַזַק ה' אֶת לֵב פְּרָעָה ... כְּאֲשֶׁר דָּבָר ה' אֶל מֹשֶׁה:</p> <p>ברד</p> <p>ט: לד-לה - וַיִּכְבַּד לְבוֹ ... וַיִּחַזַק לֵב פְּרָעָה</p> <p>י: א - וַיֹּאמֶר ה' ... כִּי אֲנִי הַכְּבַדְתִּי אֶת לְבוֹ</p> <p>ארבה</p> <p>י: ב - וַיִּחַזַק ה' אֶת לֵב פְּרָעָה</p> <p>חשך</p> <p>י: כז וַיִּחַזַק ה' אֶת לֵב פְּרָעָה</p> <p>קריעת ים סוף</p> <p>י: ד - וַיִּחַזְקֵתִי אֶת לֵב פְּרָעָה</p> <p>י: ח - וַיִּחַזַק ה' אֶת לֵב פְּרָעָה</p> <p>י: יז - וַאֲנִי הִנְנִי מְחַזֵּק אֶת לֵב מִצְרַיִם</p>